

Pr. 158/2022
cy

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА**

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.198
Tel.: (+373) 22-25-72-94

Nr. 06/2-2884 din 18.05. 2022

La nr.158 din 22 aprilie 2022

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Codului Contravențional al Republicii Moldova nr.218/2018 (art.69 și art.70).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 (două) file.

Director

Iulian RUSU

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/7950 din 13.05.2022

la proiectul de lege pentru modificarea Codului Contravențional al Republicii Moldova nr.218/2018 (art.69 și art.70)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei anticorupție a fost plasat pe pagina web a Parlamentului la 22 aprilie 2022, fiind asigurat accesul părților interesate la materialele proiectului, pentru a putea lua cunoștință și a prezenta sau expedia recomandări.

Spre efectuarea expertizei anticorupție, proiectul a fost transmis la 22 aprilie 2022. Prin urmare, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale prevăzute la art.11 alin.(2²) și art.12 alin.(2) al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

În nota informativă autorii au menționat că proiectul are drept scop protejarea demnității și onoarei persoanelor prin înăsprirea sancțiunilor pentru persoanele vinovate în injurie sau calomnie.

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune majorarea sancțiunilor contravenționale pentru comiterea contravențiilor prevăzute la art.69 și 70 din Codul contravențional, și anume injuria și calomnia. Astfel, în cazul calomniei, atât amenda, cât și munca neremunerată în folosul comunității, precum și termenul de privare de dreptul de a deține anumite funcții sau de a desfășura o anumită activitate – s-au dublat, iar în cazul injuriei s-au triplat.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Din prevederile proiectului nu poate fi dedus subiectul sau categoria de subiecți interesele cărora sunt promovate. Însă, în opinia noastră, dublarea/triplarea sancțiunilor contravenționale pentru comiterea injuriei/calomniei nu respectă pe deplin principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale (art.9 din Codul contravențional).

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

În nota informativă sunt specificate: autorii, condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite prin implementarea noilor reglementări, principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi, fundamentarea economico-financiară, modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare, avizarea și consultarea publică a proiectului.

În contextul art.30 al Legii nr.100/2017, menționăm că nota informativă conține compartimentele necesare și, prin urmare, corespunde cerințelor stabilite în anexa nr.1 la Legea prenotată.

Totodată, considerăm că argumentele care au stat la baza elaborării și promovării proiectului, prezentate de către autori în nota informativă, nu sunt pertinente și concludente. Astfel, potrivit autorilor, necesitatea modificărilor propuse ține de dezvoltarea și utilizarea pe larg, de către populația Republicii Moldova, a rețelelor de socializare, care este încrezută de lipsa purtării răspunderii pentru mesaje/informația publicată în mediul on-line. În același context, lipsa răspunderii pentru informația diseminată în mediul virtual se datorează inclusiv posibilității

utilizatorilor de a-și păstra anonimatul.

În aceste condiții nu este clar cum anume creșterea sancțiunilor contravenționale va preveni și/sau va combate fenomenul injuriei/calomniei în mediul on-line. Mai întâi de toate, nota informativă este lacunară sub aspectul prezentării informațiilor statistice în ceea ce privește:

-) numărul cauzelor contravenționale pornite pe faptul comiterii injuriilor/calomniilor;
-) numărul cauzelor contravenționale transmise în instanța de judecată pentru comiterea injuriilor/calomniilor;
-) numărul cauzelor contravenționale soluționate de către instanță;
-) numărul cauzelor contravenționale pornite/transmise în instanța de judecată și celor soluționate de către instanță pe faptul comiterii repetate a injuriilor/calomniilor.

Prezentarea unor atare date ar permite înțelegerea clară a situației reale, precum și a necesității modificărilor propuse. Dacă în cazurile comiterii injuriei/calomniei se va observa că autorii acestora sunt sancționați în condițiile legii de fiecare dată când încalcă prevederile art.69/70 din Codul contravențional, însă există fenomenul recidivei, adică comiterii repetate a aceluiași fapt, rezultă că soluția combaterii eficiente a acestora o constituie majorarea amenzilor prea blânde.

Însă, în caz contrar, adică în lipsa cauzelor contravenționale pornite/transmise în instanța de judecată și soluționate de către instanță pe faptul comiterii/comiterii repetate a injuriilor/calomniilor, rezultă că problema nu ține de cuantumul sancțiunilor contravenționale, iar simpla majorare a acestora va lăsa situația neschimbată. În asemenea circumstanțe, urmează a fi revăzută oportunitatea promovării unor modificări normative fără finalitate care, totodată, amplifică fenomenul inflației legislative.

În aceeași ordine de idei, în nota informativă autorii au menționat *„practica judiciară tristă din Republica Moldova de a obține despăgubiri în dosarele de acest gen și de a combate cazurile date”*.

Generalizând cele expuse supra, conchidem că problema comiterii nestingherite a injuriilor/calomniilor nu constă în lipsa sancțiunilor eficiente/demotivante în Codul contravențional, ci în mecanismul aplicării eficiente a prevederilor acestuia. Suplimentar, majorarea cuantumulului sancțiunilor contravenționale nu constituie în sine un mecanism eficient de prevenire/combateră a comiterii contravențiilor și, cu atât mai mult, nu constituie un mijloc de fortificare a respectării legii.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină *„e) fundamentarea economico-financiară”*.

Implementarea în practică a normelor proiectului nu necesită alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat, fapt confirmat și de către autor în nota informativă.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative *„textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

- e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]
- f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;
- g) se evită tautologiile juridice;
- h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]"

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

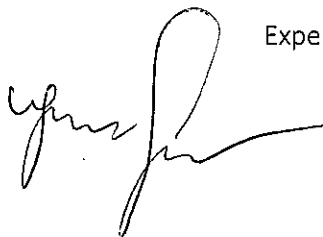
Proiectul legii pentru modificarea Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218/2018 este promovat de către un grup de deputați în Parlament, în scopul protejării demnității și onoarei persoanelor prin înăsprirea sancțiunilor pentru persoanele vinovate în injurie sau calomnie.

În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă.

Dublarea/triplarea sancțiunilor contravenționale pentru comiterea injuriei/calomniei nu respectă pe deplin principiul individualizării răspunderii contravenționale și sancțiunii contravenționale (art.9 din Codul contravențional). Totodată, majorarea cuantumului sancțiunilor contravenționale nu constituie în sine un mecanism eficient de prevenire/combateră a comiterii contravențiilor și, cu atât mai mult, nu constituie un mijloc de fortificare a respectării legii.

În normele proiectului supus expertizei anticorupție n-au fost identificați careva factori sau riscuri de corupție.

13.05.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Vadim Gheorghiuță , Inspector principal